

Obsah

Úvod	VII
Seznam obrázků	XV
Seznam tabulek	XV
1. Peníze	1
1.1 Historie vzniku peněz, jejich funkce a charakteristika	1
1.2 Funkce peněz	4
1.3 Vlastnosti peněz a trh peněz	5
1.4 Úroková míra	12
Kontrolní otázky	15
2. Používání peněz na našem území	17
2.1 Denárová měna (950–1300)	17
2.2 Grošová měna (1300–1547)	18
2.3 Tolarové období (1526–1857)	18
2.4 Období konvenční měny (1750–1857)	19
2.5 Rakouské mince zlatníkové a korunové měny (1857–1918)	20
2.6 Československá platidla po roce 1918	20
2.7 Peníze v období Protektorátu Čechy a Morava	22
2.8 Měnová reforma z roku 1953	23
2.9 Vývoj po roce 1989	24
Kontrolní otázky	26
3. Historie vzniku bank, charakteristika a funkce bank, bankovní systémy	27
3.1 Počátky bankovníctví	27
3.2 Základní charakteristika bank	29
3.2.1 Banka jako finanční zprostředkovatel	29
3.2.2 Právní rámec fungování bank	32
3.3 Základní typy bank	33
3.4 Banky jako součást finančního trhu	34
3.5 Vývoj bankovní soustavy na území České republiky	36
Kontrolní otázky	40

4.	Význam, postavení a činnost centrálních bank	41
4.1	Funkce centrálních bank	42
4.2	Samostatnost a nezávislost centrálních bank	44
4.3	Česká národní banka (ČNB)	46
4.4	Evropská centrální banka	48
	Kontrolní otázky	49
5.	Měnová politika, měnověpolitické cíle a nástroje centrální banky	51
5.1	Měnová a cenová stabilita	51
5.2	Nástroje měnové politiky	53
5.2.1	Diskontní politika	53
5.2.2	Operace na volném trhu	54
5.2.3	Devizové intervence	56
5.3	Doplňující informace – související pojmy	57
	Kontrolní otázky	57
6.	Řízení a struktura obchodních bank	59
6.1	Řízení bank	59
6.2	Organizační struktura a řízení banky	61
6.2.1	Organizační jednotky a jejich řízení	61
6.2.2	Statutární orgány banky (akciové společnosti)	63
6.3	Vybrané pojmy	65
	Kontrolní otázky	66
7.	Hospodaření bank	67
7.1	Rozvaha obchodní banky	67
7.2	Aktiva banky	68
7.3	Pasiva banky	69
7.4	Podrozvaha banky	70
7.5	Výkaz zisků a ztrát	70
7.6	Finanční ukazatele	71
	Kontrolní otázky	72
8.	Rizika v bankovníctví	73
8.1	Riziko	73
8.2	Základní dělení rizik	74
8.2.1	Systémové (systemické) riziko	74
8.2.2	Jedinečné (specifické) riziko	74
8.3	Další druhy bankovních rizik	75
8.3.1	Úvěrové (dlužnické) riziko	75
8.3.2	Kapitálové riziko (riziko nesolventnosti)	76
8.3.3	Likvidní riziko	77

8.3.4	Tržní riziko	78
8.3.5	Provozní (operační) riziko	79
	Kontrolní otázky	82
9. Bankovní produkty 83		
9.1	Charakteristické rysy bankovních produktů	83
9.2	Systematizace bankovních produktů	84
9.2.1	Podle odrazu v bilanci banky	84
9.2.2	Podle funkce (účelu)	84
9.2.3	Investiční bankovníctví	85
9.3	Cena bankovních produktů	87
9.4	Bankovní účet	87
9.4.1	Otevření a vedení účtu	87
9.4.2	Druhy bankovních účtů	90
	Kontrolní otázky	92
10. Pasivní bankovní produkty 93		
10.1	Netermínované vklady (vklady na požádání) – běžné účty	94
10.2	Termínované vklady	94
10.3	Spořicí účty	95
10.4	Úsporné vklady	96
10.5	Vkladové listy	97
10.6	Bankovní dluhopisy	97
10.7	Hypoteční zástavní listy	98
10.8	Depozitní směnka	99
	Kontrolní otázky	100
11. Aktivní obchody bank 101		
11.1	Úvěry a půjčky	101
11.1.1	Úročení úvěrů	101
11.1.2	Klasifikace úvěrů	102
11.1.3	Zajištění úvěrů	102
11.1.4	Právní úprava	103
11.2	Úvěrové obchody	104
11.2.1	Krátkodobé úvěry	104
11.2.2	Střednědobé úvěry	109
11.2.3	Dlouhodobé úvěry	110
11.3	Stavební spoření	110
11.3.1	Státní podpora	111
11.3.2	Fáze spoření	111
11.3.3	Fáze úvěru	112
11.4	Žádost o úvěr a jeho splácení	115

11.5	Zajištění návratnosti poskytnutých úvěrů	117
11.6	Důležitý pojem – RPSN	118
	Kontrolní otázky	120
12.	Platební styk	121
12.1	Hotovostní a bezhotovostní platební styk	122
12.2	Příkaz k úhradě a příkaz k inkasu	124
12.3	Zahraníční platební příkaz (payment order, platby vyšlé)	125
12.4	Úloha ČNB v platebním styku	127
12.4.1	CERTIS	128
12.4.2	SWIFT	129
12.5	Platební systémy v EU	130
12.6	Platební karty – specifický nástroj platebního styku	131
12.6.1	Historie platebních karet a bankomatů	131
12.6.2	Klasifikace platebních karet	132
12.7	Elektronické bankovníctví	135
12.8	Vybrané pojmy platebního styku	136
	Kontrolní otázky	137
13.	Dokumentární platby	139
13.1	Příprava a průběh kontraktů	140
13.2	Dokumenty používané při dokumentárních platbách	140
13.3	Dodací podmínky	143
13.4	Dokumentární inkaso	145
13.5	Dokumentární akreditiv	148
	Kontrolní otázky	153
14.	Šeky a směnky	155
14.1	Šeky	155
14.1.1	Právní rámec	155
14.1.2	Druhy šeků	156
14.1.3	Proplácení šeků	160
14.2	Směnky	161
14.2.1	Právní rámec	161
14.2.2	Druhy směnek	162
14.2.3	Splatnost a převod směnky	163
	Kontrolní otázky	164
15.	Další zdroje financování	165
15.1	Leasing	165
15.2	Faktoring	167

15.3	Forfaiting	170
15.4	Franchising	172
15.5	Další moderní formy financování	173
15.5.1	Finanční deriváty	173
15.5.2	Tooling	173
15.5.3	Cash pooling	173
	Kontrolní otázky	175
16. Regulace a dohled v bankovním sektoru		177
16.1	Způsoby dohledu a metody hodnocení bank	177
16.2	Vývoj regulace a dohledu na našem území, úloha ČNB	179
16.3	Basilejský koncept kapitálové přiměřenosti	180
	Kontrolní otázky	183
17. Současné trendy v bankovním sektoru		185
	Kontrolní otázky	188
18. Bankovní podvody		189
18.1	Nové formy podvodů	190
18.2	Nejčastější formy podvodů	194
18.3	Člověk – nejslabší článek bezpečnostních systémů	197
	Kontrolní otázky	198
Přílohy		199
Literatura		205
Rejstřík		211

Rejstřík

A

akcionář 60
aktiva 67–69

B

banka 28, 29, 33
bankomat 131
bankovka 2
bankovní dohled 179
bankovní produkt 83, 93
bankovní síť 63
bankovní systém 35
bankovní účet 87–92
bankovní záruka 80
Basel I 180
Basel II 181
Basel III 81, 182
běžný účet 94
BOPEC 178
brakteát 18

C

CAMEL 71, 72, 178
cash pooling 173
cenný papír 85
cenová stabilita 51
centrální banka 41–45
CERTIS 128

Č

časová hodnota peněz 8
ČBA 64, 189
ČNB 46–47, 56, 127, 179

D

deflace 57
demonetizace zlata 10

denár 17
depozitní směnka 99, 100
deviza 4
diskontní sazba 53
diskontování 14
dluhopis 97
doba úročení 14

dokumentární akreditiv 139, 148–153
dokumentární inkaso 139, 145–148
dozorčí rada 60, 64
drahé kovy 1

E

ECB 48–49
emisní monopol 9
ESCB 48
Eurosystém 48

F

faktoring 167–170
finanční deriváty 173
finanční rezerva 32
finanční trh 34
finanční zprostředkovatel 32
forfaiting 170–171
franchising 172
funkce peněz 4

G

grešle 19

H

hypoteční banka 33
hypoteční zástavní list 98, 99

I

IBAN 92, 130

- INCOTERMS 2010 143, 144
inflace 57
internetbanking 135
investiční banka 33
investiční poradenství 86
- K**
Kampelík František Cyril 37
kolektivní investování 85
komerční banka 34
koruna 20
krejcar 19
- L**
leasing 165
– finanční 165
– operativní 166
– zpětný 167
likvidita 65
lombardní sazba 53
- M**
malware 192
mezibankovní trh 36
měna 4
měnová báze 5, 6
měnová reforma 23
měnová rozluka 24
měnová stabilita 51
měnový agregát 6, 7
mince 1
mincovní právo 11
monetizace zlata 10
- N**
náklady 70, 71
numismatika 11
- P**
pasiva 67–69
peněžní agregát 5
peníze 1
peníze komoditní 1
pharming 193
phishing 190
platební karta 131–135
platební styk 121
– bezhotovostní 122
– hotovostní 122
pražský groš 18
prekluze 11
představenstvo 60, 64
příkaz k inkasu 124
příkaz k úhradě 124
půjčka 101
- R**
reálná úroková míra 8
rentabilita 66, 72
repo sazba 53
restrukturalizace bank 186
riziko 73
– jedinečné 74
– kapitálové 76
– likvidní 77
– provozní 79
– systemické 74
– tržní 78
– úvěrové 75
riziková premie 15
RPSN 101, 118
- S**
sekuritizace 186
skimming 193
směnka 2, 161
– cizí 162
– domicilovaná 163
– neúplná 163
– vlastní 162
– zastřená 163
smishing 194
sociální inženýrství 197
solventnost 66

spořicí účet 95
 spořitelna 33
 správa aktiv 86
 stakeholders 72
 státovka 2
 stavební spoření 109
 stavební spořitelna 34
 SWIFT 129
 Systémově významné instituce 183

Š

šek 3, 155
 – bankovní 158
 – cestovní 159
 – soukromý 157
 – zaručený 159

T

TARGET 2 130
 termínovaný vklad 94, 95
 tolar 18
 tooling 173
 trh cenných papírů 39

U

univerzalizace bank 186
 úroková míra 12, 13
 úsporný vklad 96

úvěr 101, 112
 – akceptační 105
 – avalový 106
 – dlouhodobý 109
 – eskontní 104
 – kontokorentní 106
 – krátkodobý 104
 – provozní 105
 – překlenovací 113
 – remboursní 105
 – revolvingový 105
 – spotřebitelský 106
 – střednědobý 109
 – z kreditní karty 108
 – ze stavebního spoření 111
 úvěrový obchod 104
 úvěrové družstvo 34

V

valná hromada 60, 64
 valuta 4
 vkladový list 97
 výnosy 70, 71

Z

zlatník 20
 zlatý standard 11